

Önder Hasan Badem
Kıdemli Müdür
Risk Danışmanlığı
Deloitte Türkiye

Salih Yakıcı
Kıdemli Danışman
Risk Danışmanlığı
Deloitte Türkiye

Hakan Çağlayan
Kıdemli Danışman
Risk Danışmanlığı
Deloitte Türkiye

Yapay zekâ: Melek mi, şeytan mi?

Günümüzün en hararetli gündem konularından biri yapay zekânın insanlık için oluşturabileceği tehditler ve sağlayabileceği faydalar. Her ne kadar yapılan yorumlar bu konuda ikiye bölünmüş olsa da yapay zekânın insanlığın faydasına kullanılacak birçok yönü var. Elbette bu faydalı sonuçların üretilmesini sağlamak için yapay zekâ-insan ilişkisini doğru temeller üzerine oturtmak gerekiyor. İnsanın sahip olduğu duygusal yapı ve zekâ türleri ile yapay zekâ arasındaki etkileşimin hassasiyetini kavramak, yapay zekânın gelişimini ve insanlığa katacağı değeri hızlandırma konusunda katalizör etkisi yaratacak.

Dijital dönüşümün miladı ilk bilgisayarın ortaya çıkması olarak kabul edilebilir. Bilgisayarlar ve yazılımlar geliştikçe dönüşüm hızlanarak kendi içinde bir devrim ile hiç durmadan gelişti. Kurumlar da kısa sürede bu değişime adapte olarak kendi iç dinamiklerini, süreçlerini ve stratejilerini uçtan uca sürekli iyileştirmeye devam ettiler. Bu dönüşüm aynı zamanda her gün katlanarak artan bir büyük verinin de oluşmasını sağladı. Bu süreç devam ettikçe büyük veri ve bu büyük veriyi analiz etmek önem kazandı. Yapısal verilerden elde edilen analizler sayesinde kurum içi en küçük yapıdan en büyük yapıya kadar karar almak kolaylaştı, ölçülebilir ve kontrol edilebilir

sistemler kuruldu. Ancak dünya üzerinde bulunan ve üretilen verilerin çok büyük bir kısmı hala yapısal değil. Bu yapısal olmayan verilerden anlamlı veriler üretip karar alma sistemleri geliştirmede yeni bir evreye giriyoruz. Artık bu değişim ve dönüşümün bir sonraki en büyük adımının arifesindeyiz, dönüşümün yeni çağı: yapay zekâ! ➔

Hâlihazırda birçok kurumsal yazılım platformunda da yapay zekânın etkisini görmeye başladık. Bu etki giderek artmakla birlikte çok yakın gelecekte şirketlerin ana arter damarlarını oluşturmaya başlayacak. Bu uygulamaların çoğalmasıyla akıllı ve kendi kendine öğrenen sistemler hayata geçmeye başlayacak. Şu an yapay zekâ yaklaşımları olan deep learning ve machine learning'in kurumsal yazılım platformlarında uyarlamaları sayesinde akıllı öneri sistemleri geliştirilebiliyor, proaktif uyarı sistemleri kurulabiliyor, benzer bildirim türleri bir özet haline getirilerek tek seferde sunulabiliyor. Dijital ortamlardan gelen uyarı verilerinin ilişileşimi, kendi kendine öğrenerek kurallar yazabilen yapılarla sağlanabiliyor. Bu uygulamalar ileride daha da yaygınlaşacak; kurumların finans, insan kaynakları, üretim, pazarlama gibi tüm çekirdek birimlerine etkisi büyük olacak.

Bu olumlu ve heyecan veren etkilerin yanında, kurumların kendi risklerini yönetmesi açısından da büyük yenilikler bizi bekliyor. Risklerin tespiti, sınıflandırılması, risk skorlarının çıkarılması, alternatif aksiyon planlarının oluşturulması ve hatta aksiyona karar verilmesi yapay zekâlar tarafından yapılabilir hale gelecek. Risklerin, kurumsal yapıda etkileyeceği tüm iş birimlerini ve iş hizmetlerini tek bir resimde, gerçekleşme ihtimalleri ile birlikte görebileceğiz. Bu risklerin gerçekleşmesi durumunda kurumun marka değerine vereceği tahmini zarar, finansal açıdan yaşanacak kayıp ve diğer tüm bileşenler için yaşanacak olası sarsıntıları öngörüyor olacağız. Aynı zamanda bu risklerin etkisini düşürme yöntemlerini de yine yapay zekâ önerecek.

Yapay zekâ teknolojisi her geçen an yeni gelişim alanlarına yayılarak büyüyor, bu genişleyen etki kendisi ile birlikte yeni riskleri de beraberinde getiriyor. Bu teknolojinin yararlı çıktılar üretmesini sağlama ve sürdürülebilirliğini devam ettirme açısından yapay zekânın risklerini öngörüp yönetmemiz gerekiyor. Ancak bu sayede değer sağlayan modeller inşa edebiliriz. Aksi durumlarda oluşacak sonuçlar insanlık açısından hiç de iç açıcı olmayan noktalara gidebilir. Yapay zekânın savunma sanayide kontrolsüz kullanımı, işsizliği arttıracak olması, manipülasyon yapabilecek olması yönetmemiz gereken en temel risklerin başında geliyor. Bunların dışında kurumsal yapılarda yönetmemiz gereken önemli yapay zekâ risklerinin bir kısmını şöyle sıralayabiliriz;

- Kurum ağında işleyen virütik yapıda bir yapay zekânın bilgi manipülasyonu yapması (Örneğin mailleri taklit ederek kurum içi kargaşaya ve kurum dışı itibar zedelenmelerine yol açması),
- Kurum çalışanlarını teknik ve sosyal anlamda etkileyecek çıktılar üretmesi,
- Önemli karar sistemlerinde kullanılan yapay zekâların yanlış kararlara yönlendirmesi ya da doğrudan bu kararları alması,
- Kurum içi gizli bilgilerin sızdırılmasına sebep olması,
- Kurum etik değerleri ile uyuşmayan sonuçlar üretmesi

Bu ve benzeri risklere karşı alınacak önlemler hayati öneme sahip. Riskleri kontrol altında tutup bu teknolojiyi sadece fayda yaratacak bir hale dönüştürmek yine bizim elimizde. Yapay zekânın, milyarlarca farklı dijital ortama ulaşarak topladığı verileri tek bir kazan içinde harmanlayarak anlamlı sonuçlar üretebilme, çıkan sonuçları kendi kendine öğrenerek yorumlayıp çıkarımlar yapabilme özelliği en büyük, en güçlü yanlarından biri. Bu güç sayesinde birçok soruna çözüm üretebiliyoruz ve daha fazlasını da üretebilir hale geleceğiz.

Elbette burada sayılan örnekleri sayısız miktarda çoğaltabiliriz. Bu örneklerin başarıya ulaşmasında insanın etkisi yine en önemli unsur olmaya devam edecek. Merkezinde insanın olduğu hibrid yapay zekâ – insan çalışması ile kısa zaman içerisinde gittikçe fazlaşan başarılı ve en önemlisi kontrollü uygulamalara şahit olacağız. Kurumlar verimliliğini, etkinliğini ve sürdürülebilirliğini sağlama konusunda yapay zekâyı daha çok kullanmaya başlayacaklar. Önümüzdeki dönemde, kurumların bunu sağlamak adına tercih edecekleri platformlar yapay zekâ uygulamaları barındıracak platformlar olacak.

Yapay zekâ teknolojisinin yararlı çıktılar üretimini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için, yapay zekânın risklerini öngörüp yönetmek gerekiyor.

Kurum içinde farklı alanlarda bulunan yapısal olmayan verileri öğrenip anlamlı hale getirerek analiz edecek

Kurum içi tüm risklerin yönetimi daha kolay ve dinamik hale gelecek

Kurum içi yeni süreçlerin geliştirilmesini önerecek, mevcut süreçlerdeki iyileştirme fırsatlarının tespitini yapacak

Tüm finansal süreçleri analiz ederek, kurumların karlılığını artıracak yöntemler önerip geliştirecek

Siber saldırılara karşı güvenlik açıklarını önceden tespit ederek korunma yöntemleri önerecek

Üretim süreçlerinde ürün yaşam döngüsünün en verimli şekilde yönetilmesine katkı sağlayarak maksimum fayda - minimum maliyette ürünler üretilmesini sağlayacak

Birçok dağınık platformda bulunan kullanıcı deneyimi verilerini öğrenerek en iyi deneyimi yaşatacak ürünlerin oluşturulmasında yenilikçi fikirlerin çıkmasına büyük katkı sağlayacak

Üretimde sürdürülebilirliğin sağlanmasında rol oynayacak

Ürün geçmişi, kullanıcı deneyimi ve geçmiş pazarlama faaliyetleri gibi aynı amaca hizmet eden veri kümelerini tek bir kazanda harmanlayarak en uygun pazarlama faaliyetleri konusunda yeni yöntemler önerecektir

Merkezinde insanın olduğu hibrid yapay zekâ - insan çalışması ile kısa zaman içerisinde gittikçe fazlaşan başarılı ve en önemlisi kontrollü uygulamalara şahit olacağız. Yapay zekâ;